

عضو انجمن صنفی مدیران رسانه و شرکت تعاونی مطبوعات کشور



صاحب‌امتیاز: جمعیت‌هلال‌احمر جمهوری اسلامی ایران

دفتر مرکزی: تهران، فلکه دوم صادقیه ابتدای بزرگراه جناح کوچه شهید طاهریان، شماره ۲۴

کد پستی: ۱۴۸۱۶۳۵۳۳  
فکس: ۴۴۹۵۶۱۰۰  
تلفن: ۴۴۹۵۶۱۰۰-۸

چاپ: موسسه جام جم برتر بنا

**شناسنامه**

تلفن سازمان آگهی‌ها: ۴۴۹۵۶۱۰۰-۲  
سامانه پیامکی: ۴۴۵۶۲۰۰-۵  
سایت شهروند: www.shahrvand-newspaper.ir  
اینستاگرام شهروند: shahrvandonline\_ir  
شبکه ایکس شهروند: shahrvandonline



یکشنبه ۱۳ اسفند ۱۴۰۲ | سال یازدهم | شماره ۳۰۲۸

**تقویم تاریخ**

- زادروز زینب‌النسا، دختر اورنگ‌زیب، شاعره سبک هندی ادبیات فارسی (۱۷۲ میلادی)
- زادروز الکساندر گراهام بل، مینترک و دانشمند اسکاتلندی، مخترع «تلفن» (۱۸۴۷ میلادی)
- عقد معاهده پاریس بین ایران و انگلستان و جداشدن افغانستان از ایران (۱۳۳۵ خورشیدی)
- رحلت فقیه و استاد برجسته حوزه علمیه، آیت‌الله میرزا محمد فیض قمی (۱۳۲۹ خورشیدی)
- درگذشت هرزه، نویسنده و کارتون‌نویس بلژیکی، خالق «ماجراهای تن‌تن» (۱۹۸۳ میلادی)

**خاطرات الرجال**

ارتشبد حسین فردوست، دوست دوران کودکی محمدرضا پهلوی و رئیس دفتر اطلاعات او، پس از پیروزی انقلاب اسلامی در ایران ماند و خاطرات خود از دوران مجالست با شاه، خاندان و دولتمردان رژیم پهلوی را به رشته تحریر درآورد. خاطرات فردوست تحت عنوان «ظهور و سقوط سلطنت پهلوی» منتشر شده است که در این ستون به تناوب برخی را مروری کنیم.

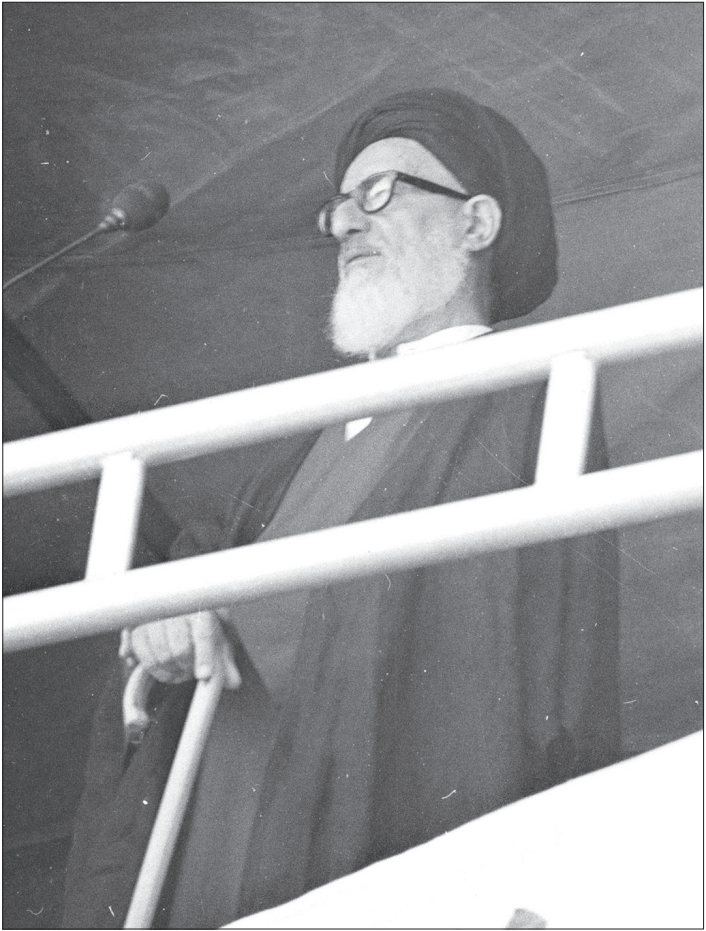
**جنگ قدرت شاه و قوام**

نیروهای شوروی اوایل سال ۱۳۲۵ ایران را ترک کردند، ولی در آذربایجان حکومت خودمختار پیشه‌وری را با پیش از یک میلیون قبضه سلاح‌های نوبه‌جای گذاشتند. پیشه‌وری در زمان اشغال آذربایجان «فرقه دمکرات» را تشکیل داده و دولت خودمختار و مجلس و ارتش درست کرده بود. رئیس نیروهای مسلح «فرقه» غلام یحیی دانشیان بود. در این زمان، نخست‌وزیر قوام‌السلطنه (احد قوام) بود. قوام‌السلطنه با مسئله «فرقه» بسیار مسالمت‌آمیز برخورد می‌کرد و می‌گفت که خودمختاری چیز مهمی نیست و مامی‌توانیم یک استاندار به آذربایجان بفرستیم و قدرت مرکزی را در آنجا نشان بدهیم. او یک استاندار هم معین کرد که آذربایجانی و قلباً متمایل به فرقه بود. این استاندار [دکتر سلام‌اله جاوید] اگر در تهران مراسمی و رژه‌ای بود، خود را می‌رساند تا نشان دهد با دولت مرکزی هم روابطی دارد. قوام مسافرتی به مسکو کرد و آنجا با مسئولیت خودش قراردادی امضاء کرد که در آن خودمختاری آذربایجان را به رسمیت شناخت و تعهد کرد امتیاز نفت شمال را به شوروی بدهد. اینجا این سوال مطرح است: قوام‌السلطنه برادر وثوق‌الدوله است که قرارداد ۱۹۱۹ را با انگلیسی‌ها امضاء کرد و ایران را به دو منطقه نفوذ تقسیم کرد. قوام‌السلطنه‌ای که از طرفداران و مخلصان و چاکران دستگاه انگلیسی‌هاست، آیا می‌توان تصور کرد که بدون نظر انگلیسی‌ها به مسکو برود و چنین قرارداد مهمی را با مسئولیت کامل امضاء کند؟

محمدرضا که در این سال‌ها توقعش بالا رفته بود نمی‌توانست اقتدار قوام‌السلطنه را تحمل کند و طالب قدرت بود و لذا با او بر سر شیوه حل‌وفصل مسئله آذربایجان اختلاف پیدا کرد. یک روز که من در اتاق خواب محمدرضا بودم تلفن زنگ زد. گوشی را برداشتم. قوام بود و می‌خواست با محمدرضا صحبت کند. گوشی را به او دادم و در ضمن صحبت دیدم که می‌گوید: «غیرممکن است! چنین کاری را من نمی‌کنم!» او پس از پایان صحبت به من گفت: «می‌دانی قوام چه می‌گوید؟ می‌گوید به این افسرانی که به پیشه‌وری پیوسته‌اند باید دو درجه ترفیع بدهی!» قوام‌السلطنه از جواب محمدرضا خیلی ناراضی شد. این موضوع البته مسئله کم‌اهمیتی بود و احتمالاً نظر پیشه‌وری بود که به قوام منتقل شده بود. به هر حال، با طرح آمریکایی‌ها قرار شد که محمدرضا با ارتش به آذربایجان حمله کند... از سال بعد، محمدرضا دستور داد که روز ۲۱ آذر به عنوان «روز نجات آذربایجان» جشن گرفته شود و ارتش رژه برود. در حالی که در این ماجرا، ارتش و محمدرضا نقش اساسی نداشتند. خروج نیروهای شوروی و عدم مقاومت فرقه در واقع تلاش آمریکا بود و ارتش بدون هیچ مقاومتی وارد تبریز شد.



**عکس دیروز**



آیت‌الله طالقانی در حال ایراد خطبه‌های نماز جمعه اولین روز قیام در دانشگاه تهران - ۱۳۵۸

**نگاه روز**

**روحانی نواندیش مبارز انقلابی و ابودر زمان**

۱۱۳ سال پیش در چنین روزی، برابر ۱۳ اسفند ۱۲۸۹ خورشیدی، سید محمود طالقانی در روستای گلیرد طالقان به دنیا آمد. طالقانی را باید از روحانیونی برشمرد که از وجه سنتی روحانیت فاصله گرفت و سعی کرد نگاهی تازه به این عرصه تزریق کند. در اغلب آثار نوشتاری طالقانی و معروفترین آن‌ها «پرتوی از قرآن»، نگاه نو به مذهب و سعی در انحراف‌زدایی از آن مشهود است و درست به همین دلیل پرتوی از قرآن، بعد از انتشار به محبوبترین تفسیر موجود در بازار نشر تبدیل شد. آیت‌الله طالقانی همچنین یکی از روحانیونی بود که تا پیش از پیروزی انقلاب اسلامی، به دلیل حضور جدی در مبارزات بارها و بارها رنج حبس و شکنجه را به جان خرید. او بعد از پیروزی انقلاب پست دولتی قبول نکرد، اما در مجلس خبرگان قانون اساسی نقشی موثر داشت. آیت‌الله طالقانی که امام خمینی (ره) از او با لقب «ابودر زمان» یاد کردند، پس از پیروزی انقلاب اسلامی مدت زمان زیادی عمر نکرد و ۱۹ شهریور ۱۳۵۸ درگذشت.

**قیام شعبانیه، انتفاضه ضد بعثی شیعیان و کردهای عراق**

و نظامیان ائتلاف قصدی برای حمایت از این قیام ندارند، یکی از شدیدترین سرکوب‌های نظامی تاریخ را به مورد اجرا گذاشت. صدام برای شکستن انتفاضه مردم عراق تمام امکانات نظامی خود را به کار گرفت و با سپردن پرچم فرماندهی به داماد خود حسین کامل و همچنین طه یاسین رمضان (معاون اول رئیس جمهوری)، احتمال به کار بردن هرگونه مماشات، رحم و شفقت در حق انقلابیون را از بین برد. در نهایت انتفاضه شعبانیه با شهادت بیش از ۳۰۰ هزار نفر، آوارگی ۲ میلیون نفر و به بار آمدن ویرانی‌های فراوان به شدیدترین نحو ممکن قلع و قمع شد.



**بغداد و رژیم بعث در محاصره انقلابیون**

۳۳ سال پیش، برابر ۳ مارس ۱۹۹۱ میلادی، شیعیان و کردهای ساکن عراق علم شورش و اعتراض بر ضد حکومت صدام حسین برافراشتند. این خیزش مردمی که در تاریخ معاصر از آن با نام‌هایی چون قیام شعبانیه و انتفاضه شعبانیه یاد شده است، ظرف چند روز در تمام عراق شعله‌ور شد و طی آن کنترل ۱۴ استان از ۱۸ استان عراق به دست مردم افتاد. قیام شعبانیه از شهر شیعه‌نشین بصره در جنوب عراق کلید خورد و اهالی آن با حمله به مقرهای حزب بعث و زندان مرکزی شهر که قتلگاه بسیاری از جوانان شیعه عراقی بود، در مدتی کوتاه شهر را تصرف کردند. اخبار مربوط به بیرون کردن گارد ریاست جمهوری و همچنین بعثی‌های وفادار به صدام از بصره، خیلی زود در تمام کشور منتشر شد و دیگر شهرهای عراق نیز با برداشتن پرچم انقلاب راه مردم بصره را در پیش گرفتند.

**سرکوب بدون رحم و عطف‌انتفاضه**

در کمتر از دو هفته کنترل کربلا، سلیمانیه، اربیل، مثنی، میسان، دهوک، دیالی، واسط، بصره، ذی قار، قادسیه، بابل، نجف و کرکوک به دست مردم معترض افتاد و فقط استان‌های مرکزی یعنی صلاح‌الدین، نینوا، بغداد و الانبار در کنترل رژیم بعث باقی ماندند. اما بعد از این‌که صدام حسین مطمئن شد ارتش ایالات متحده

**عکس روز**



**عمل به تکلیف در شرایط سخت**

بارش برف، سرمای هوا و صعوب العبوری راه‌ها و جاده‌ها نیز نتوانستند از خلق شور و حماسه مردمی در پای صندوق‌های رای در روز جمعه ۱۱ اسفندماه ممانعت کنند.

**گشت و گذار مجازی**

**شکست پروژه تحریم انتخابات، رای نیاوردن چهره‌های شاخص در انتخابات و انتقاد از ایمنی نداشته بدلکاران**

مشارکت گسترده مردم در انتخابات روز جمعه، عدم راهیابی برخی چهره‌های سرشناس به مجلسین شورای اسلامی و خبرگان، همچنین حادثه پیش آمده سرصحنه فیلمبرداری سریال سلمان فارسی، عمده‌ترین موضوعاتی بودند که کاربران فضای مجازی به آن واکنش نشان دادند.

**بازتاب مشارکت گسترده مردم در انتخابات و شکست پروژه پوسیده تحریم**

برگزاری انتخابات دوازدهمین دوره مجلس شورای اسلامی و حضور شکوهمند مردم پای صندوق‌های رای که مشارکتی بیش از ۴۰ درصد را رقم زد، در فضای مجازی نیز بازتاب‌های خاص خود را داشت. عمده کاربران با اشاره به هجمه همه‌جانبه‌ای که تحریم انتخابات را تبلیغ می‌کرد، این حضور پرشور را واجد معانی بسیاری تعبیر کردند. در همین رابطه کاربری در شبکه اجتماعی ایکس نوشت: «بزرگترین جنگ رسانه‌ای و بی‌سابقه‌ترین فشار روانی برای خراشیدن روح ایرانی‌ها را تدارک دیدند، اما حریف این مردم شریف نمی‌شوند. به معنای واقعی کلمه، زخمی سربلند بحران‌ها.» کاربری دیگر نیز با استناد به سخن امام خمینی (ره) که زمانی فرموده بودند «من با جرأت مدعی هستم که ملت ایران و توده تحصیل‌آمیزی از نگاه انقلاب به زنان بازنمایی می‌کنند. اما در عهد رسول‌الله (ص) و کوفه و عراق در عهد امیرالمؤمنین و حسین بن علی (ع) هستند»، طی پستی توئیتری آورد: «حضور ۲۵ میلیونی در روزگاری که بزرگترین کمپین جهانی تحریم انتخابات چند دهه اخیر از طریق اجرای صدها پروژه امنیتی، سیاسی و به خصوص اجتماعی علیه مردم ایران صورت گرفت، فقط از یک ملت پیششار و بالاتر از ملت حجاز در عهد رسول‌الله (ص) برمی‌آید.» یک کاربر نیز حضور شورانگیز زنان در انتخابات روز جمعه را مدنظر قرار داد و با انتشار عکسی از مشارکت زن‌ها در روند رای‌گیری و شمارش برگه‌های آرا، در شبکه اجتماعی ایکس چنین توثیت زد: «رسانه‌های دشمن همیشه، تصویر تحقیرآمیزی از نگاه انقلاب به زنان بازنمایی می‌کنند. اما تنها یک نمونه از نگاه ژرف انقلاب به زنان را باید در انتخابات شاهد بود. در حساس‌ترین رویداد نظام، بانوان در محور و مرکز انتخابات به عنوان ناظر و مجری انتخاب می‌شوند. این یعنی زنان چشم اعتماد نظامند.» کاربری هم یک سخن از رهبر معظم انقلاب را عیناً بازنشر کرد که موضوع آن فریاد پس از انتخابات بود: «همواره باید شنبه پس از انتخابات، روز مهربانی و بردباری باشد. چه طرفداران نامزد منتخب و چه هواداران دیگر نامزدهای محترم، از هرگونه رفتار و گفتار تحریک‌آمیز و بدگمانانه پرهیز کنند.» یک کاربر هم پروپاگاندای تبلیغاتی غرب طرف هفته‌های اخیر که کاهش مشارکت در انتخابات روز جمعه را پیش‌بینی می‌کرد موضوع توثیت خود در شبکه اجتماعی ایکس قرار داد و چنین نوشت: «با مجموعه مشکلاتی که ایران در ماه‌های اخیر پشت سر گذاشت، تحریم‌ها، پروپاگاندای همه‌جانبه رسانه‌ای، آمار مشارکت حدود ۴۱ درصد شد. برای ما که عاشق ایرانیم و هر یک رای و یک تصمیم ارزشمند است، کم است اما حتماً برای گاردینی که ذوق‌زده از مشارکت ۲۷ درصدی نوشته بود، شکست قطعی است.»



**واکنش‌ها به رای نیاوردن چهره‌های اصولگرایی مشهور ورد شائبه تقلب**

برگزاری انتخابات مجلس شورای اسلامی و همچنین مجلس خبرگان رهبری در روز جمعه ۱۱ اسفندماه را شاید بتوان نقطه عطفی مهم در عرصه سیاست‌ورزی ایرانیان طی چند سال اخیر قلمداد کرد. سواستقبال مردم و حضور حماسی آن‌ها پای صندوق‌های رای، نتایج رقم خورده در برخی حوزه‌ها نیز جالب توجه بود تا جایی که واکنش کاربران فضای مجازی را نیز برانگیخت. اغلب کاربران رای نیاوردن چهره‌های مشهور که از قضا داخل اردوگاه اصولگرایان تعریف می‌شوند را مورد توجه قرار دادند. در همین رابطه کاربری طی یک توثیت در شبکه اجتماعی ایکس نوشت: «رای نیاوردن رئیس مجمع تشخیص مصلحت نظام در انتخابات مجلس خبرگان نشان داد که اتهام تقلب و جایجا کردن آرا به نظام نمی‌چسبد. قابل توجه اصحاب تقلب سال ۸۸ که مملکت را با ادعای دروغ‌شان به فنا دادند و تبعات آن همچنان ادامه دارد.» کاربری دیگر هم شکست انتخاباتی آیت‌الله آملی لاریجانی رئیس مجمع تشخیص مصلحت نظام و همچنین محمدرضا باهنر از اصولگرایان قدیمی که سابقه چند سال نمایندگی مجلس را در کارنامه خود دارد، مدنظر قرار داد در پستی توئیتری آورد: «دو چهره سرشناس یعنی آقایان آملی لاریجانی و باهنر که افتخار از شهرهای پدری خود نامزد انتخابات مجلس شورا و خبرگان شده بودند از ورود به این دو مجلس بازماندند. دلیل این رای نیاوردن آنقدرها مهم نیست، اما اتفاقی که افتاده بیانگر یک حقیقت آشکار درباره انتخابات در ایران است: هر رأی که به صندوق می‌رود، همان هم از صندوق بیرون آمده و خوانده می‌شود. نه کمتر و نه بیشتر.» یک کاربر هم رای نیاوردن برخی نمایندگان پرحاشیه را مورد توجه قرار داد و در شبکه اجتماعی ایکس چنین نوشت: «از شورای نگهبان انتقاد می‌کردن چرا نماینده‌ای که به صورت مأمور راهور سیلی زده رو تایید صلاحیت کردین؟ عزیزان، همه کارهای رو که نباید روی دوش شورای نگهبان گذاشت! اهالی قهرمان سبزوار ثابت کردن که خودشان یک پا شورای نگهبان هستند و به نامزدی که اعتبار شهرشان را خدشه دار کرده بود رای ندادند. حالا فرض کنید شورای نگهبان طرف ورود صلاحیت کرده بود. الان این دردش بیشتره یا اون؟!»

**وقوع حادثه سرصحنه فیلمبرداری مجموعه سلمان فارسی و واکنش‌ها به آن**

با گذشت چند روز از وقوع حادثه مگر بار سرصحنه فیلمبرداری سریال «سلمان فارسی» همچنان شاهد بازتاب‌های آن نزد کاربران فضای مجازی هستیم. در این خصوص یک کاربر شبکه ایکس نوشت: «یعنی بی‌پناه‌تر و بدون چاره‌تر از قشر بدلکار توی صنعت سینما نداریم. من با سابقه ۴۰ سال پشت صحنه سینما (بدلکار نیستم) دارم می‌کم. امثال پیمان آبدی و ارشد اقدسی خدابایم‌ز که تازه برند بودن اون بلا سرشون اومد، بقیه که تکلیفشون روشنه.» کاربری هم با اشاره به ضعف ایمنی و لجستیک حرفه‌ای بدلکاری در صحنه‌های فیلمبرداری محصولات سینمایی و تلویزیونی ایران در پستی توئیتری آورد: «توی سینمای ایران وقتی می‌گی «بدلکار» کسانی که سر صحنه هستن می‌شنون «سوپرمن!» یا با به خدا اینا هم از پوست و گوشت و خون ساخته شدن، درست مثل همه ما. وقتی بدلکار داره صحنه رو درمیاره، معنیش این نیست که دیگه «ایمنی» کشک!»